

VšĮ „Žaliasis taškas“

ŠVIETIMO PROGRAMA PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO KLAUSIMAIS
2024 m.

TURINYS

1.	APRAŠOMOJI DALIS	3
1.1.	ESAMA PADĖTIS PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SRITYJE, PROBLEMOS	3
1.2.	ORGANIZACIJOS PRIORITETINĖS ŠVIETIMO PROGRAMOS KRYPTYS	4
1.3.	ŠVIETIMO PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI	5
2.	VEIKSMŲ PROGRAMA.....	6
2.1.	PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS.....	6
2.2.	TIKSLINĖS GRUPĖS.....	6
2.3.	TIKSLAI IR APIMTYS, VYKDYMO TERMINAI, NUMATOMAS FINANSAVIMAS	7

1. APRAŠOMOJI DALIS

1.1. ESAMA PADĖTIS PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO SRITYJE, PROBLEMOS

2023 metais „Žaliojo taško“ inicijuota gyventojų apklausa parodė geresnius rezultatus nei tikėtasi. Net 50% Lietuvos gyventojų teigia, kad rūšiuoja visas atliekas ir visada. Dar 37% gyventojų sako, kad rūšiuoja beveik viską arba beveik visada. Taigi turime bendrai 87% žmonių, kurie nevengia atsakomybės rūšiuoti atliekas jų susidarymo vietoje, kaip to reikalauja teisės aktai.

Paklausus rūšiuojančiųjų, kas skatina rūšiuoti atliekas – pirmoje vietoje matome aplinkosauginius motyvus. Daugiausiai žmonių teigia, kad tokiu būdu tikisi prisidėti prie švaresnės aplinkos, sąvartynų mažėjimo. Antroje vietoje – praktinė priežastis: dalis gyventojų teigia rūšiuojantys atliekas, nes tai daryti patogiu dėl netoliese esančių konteinerių.

Tačiau pakuočių atliekų tvarkymo organizacijų, atliekų tvarkytojų matoma situacija yra gerokai prastesnė. Atliekamo morfologiniai (konteinerių sudėties) tyrimai rodo, kad apie 30-40% lengvųjų pakuočių konteinerių turinio – netinkamai išmestos atliekos. Tai reiškia, kad apie trečdalis rūšiavimo konteinerių turinio – netinkamos panaudojimui atliekos. Minėtas tyrimas taip pat parodė ir priežastį – paklausus gyventojų, ar jie visada žino kaip teisingai rūšiuoti, net 93% apklaustųjų atsakė, kad visada arba dažniausiai tiksliai žino, kur reikėtų išmesti kiekvieną buityje susidariusią atlieką. Tačiau tų pačių gyventojų paklausus, kur jie mestų konkrečias atliekas, klaidų pasitaikė daugiau nei norėtusi – ne visi žmonės žino, kad rūšiuoti reikia visas pakuotes, taip pat kyla klausimų dėl kitų, ne pakuočių atliekų rūšiavimo.

Apklausoje taip pat nagrinėti nerūšiuojančiųjų motyvai neprisidėti prie tinkamo atliekų tvarkymo. Daugiausiai žmonių, beveik pusė, nerūšiuoja todėl, kad namuose neturi vietos laikyti atliekų rūšiavimui skirtas šiukšliadėžes, taip pat nemaža dalis žmonių netiki sistema

– jie mano, kad visos išrūšiuotos atliekos keliauja į sąvartynus. Daliai nerūšiuojančiųjų nepatogi rūšiavimo konteinerių vieta arba patys konteineriai – minimos per mažos angos atliekoms išmesti.

Peršasi išvada, kad iš esmės žmonės įsitraukę į rūšiavimo sistemą, noriai laikosi pozicijos, kad kiekvienas esame atsakingi už savo paliekamą pėdsaką aplinkoje, o nerūšiuojančiųjų dalis nėra ženkli, o jų motyvai – daugiausia susiję su asmeniniu pasirinkimu (nenori skirti vietos rūšiavimui namuose, nepatogu, kad reikia supjaustyti kartonines dėžes prieš išmetant ir panašiai).

Žmonių įsitraukimas bei noras tinkamai tvarkyti atliekas pastebimas taip pat vykdant kitus „Žaliojo taško“ švietimo projektus, pavyzdžiui, pastebimas didėjantis ugdomo įstaigų įsitraukimas į „Žaliojo raštingumo“ nuotoline edukacijas, taip pat ženkliai augo žmonių prašymų praveisti paskaitą darbuotojams skaičius.

Taigi apibendrinus esamą visuomenės švietimo pakuočių atliekų tvarkymo klausimais situaciją Lietuvoje, galima teigti, kad gyventojų įsitraukimas yra didelis ir augantis, tačiau būtinas sistemingas ir nuolatinis informavimas ne tik apie būtinybę rūšiuoti atliekas, bet ir aiškių, suprantamų taisyklių ar principų taikymo mokymas.

1.2. ORGANIZACIJOS PRIORITETINĖS ŠVIETIMO PROGRAMOS KRYPTYS

2024 metų „Žaliojo taško“ švietimo programos kryptys pasirinktos atsižvelgiant į 2023 metais atliktą gyventojų apklausą bei stebimas tendencijas – įsitraukimą į iki šiol vykdytus projektus, savivaldybėse vykdytų projektų sėkmę bei pastebėtus trūkumus.

VISUOMENĖS ŠVIETIMO KRYPTYS:

- 1) Visuomenės informavimas apie būtinybę rūšiuoti visas pakuočių atliekas.** Žiniasklaidoje, viešose renginiuose, bendruomenėse didinti supratimą apie taikomą pakuočių atliekų tvarkymo principą.

- 2) **Gyventojų įsitraukimo į tinkamą atliekų tvarkymą didinimas.** Kūrybinių sprendimų, skatinančių gyventojus įsitraukti į tinkamą atliekų rūšiavimą, gamyba ir sklaidą.
- 3) **Bendradarbiavimo skatinimas.** Sutelkti sektoriaus dalyvius efektyviam bendradarbiavimui, siekiant tobulinti pakuočių atliekų tvarkymo sritį šalyje, taip pat bendradarbiavimas su bendruomenėmis, įtraukiant į jų darbotvarkes tinkamo atliekų sutvarkymo klausimus.
- 4) **Gamintojų atsakomybės principo stiprinimas.** Didinti gamintojų ir importuotojų informuotumą apie pagrindines pareigas ir jų įgyvendinimą, skatinti žiedinės ekonomikos principų įgyvendinimą.

1.3. ŠVIETIMO PROGRAMOS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

ŠVIETIMO PROGRAMOS TIKSLAI:

- 1) Visuomenės informavimas pakuočių atliekų tvarkymo klausimais;
- 2) Gyventojų motyvacijos rūšiuoti atliekas stiprinimas;
- 3) Sektoriaus dalyvių bei socialinių partnerių integralaus požiūrio ir aktyvaus bendradarbiavimo skatinimas;
- 4) Gamintojų ir importuotojų informuotumo didinimas.

ŠVIETIMO PROGRAMOS UŽDAVINIAI:

- Aktualios informacijos apie pakuočių atliekų tvarkymo principus teikimas žiniasklaidai;
- Nuolatinis, savalaikis informacijos naujinimas ir teikimas turimose platformose (tinklapis, socialiniai tinklai);
- Ugdyti rūšiavimo įpročius darželiuose, mokyklose, skatinant vaikų ir jaunimo įsitraukimą į rūšiavimą, suteikiant švietimo įstaigoms reikalingą metodinę medžiagą bei patogias priemones rūšiavimui;

- Skatinti įmonių darbuotojus pradėti rūšiuoti biuruose bei namuose, informuojant apie rūšiavimo būdus bei svarbą, suteikiant reikiamą informaciją ir priemones rūšiavimui;
- Organizuoti aplinkosauginės iniciatyvas, skatinančias aktyvų visuomenės įsitraukimą į tinkamą atliekų tvarkymą, įvairiose savivaldybėse;
- Didinti regionų gyventojų informuotumą ir motyvaciją rūšiuoti;
- Sutelkti sektoriaus dalyvius bei socialinius partnerius efektyviam bendradarbiavimui, tobulinant pakuočių atliekų tvarkymo sektorių, informuojant bei edukuojant visuomenę;
- Informuoti gamintojus ir importuotojus apie pareigas bei teisingą jų vykdymą, pakuočių atliekų tvarkymo sektoriaus veiklą ir pokyčius.

2. VEIKSMŲ PROGRAMA

2.1. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS

Švietimo programa bus įgyvendinama pasitelkiant integruotas komunikacijos priemones, pritaikytas kiekvienai tikslinei grupei, skirtas optimaliam rezultatui pasiekti. Programoje suplanuotos tęstinės bei netęstinės švietimo priemonės, kurios atsispindi programos vykdymo lentelėje (žr. Lentelė Nr. 1)

2.2. TIKSLINĖS GRUPĖS

Šiandieninėje visuomenėje siekiant efektyvios komunikacijos vienas pagrindinių dalykų yra tikslinių grupių išskyrimas. Švietimo bei komunikacijos programa yra orientuota į plačiąją visuomenę, efektyviausiam auditorijos pasiekiamumui identifikuojant atskirą visuomenės grupių švietimą:

- plačiąją visuomenę bei sąmoningumo didinimą nacionaliniu lygmeniu
- regionų gyventojus, komunikuojant aktualiomis temomis pritaikius paveikiausias priemones kiekvienoje savivaldybėje
- atskiras visuomenės grupes (ikimokyklinio amžiaus vaikai, moksleiviai, studentai, dirbantieji, senjorai)
- sektoriaus dalyvius
- gamintojus ir importuotojus

2.3. TIKSLAI IR APIMTYS, VYKDYMO TERMINAI, NUMATOMAS FINANSAVIMAS

Švietimo programoje pakuočių atliekų tvarkymo klausimais taikomi inovatyvūs, į skirtingas visuomenės grupes orientuotos priemonės, taktiniai veiksmai bei metodai. Pateiktoje švietimo ir komunikacijos programos vykdymo lentelėje (žr. Lentelė Nr. 1) atspindi 2024 metais planuojamos edukacinės veiklos bei projektai, šių veiklų įgyvendinimui pasitelkiamos priemonės, jų vykdymo terminai, skaitinės reikšmės, finansavimo dydis bei finansavimo šaltiniai.

VŠĮ ŽALIASIS TAŠKAS VISUOMENĖS ŠVIETIMO PROGRAMA 2024 m.

Eil. nr.	Priemonė	Tiklinės grupės	Aprašymas	Tikslas	Įgyvendinimo terminai ir tikslas (skaitinė reikšmė)				Finansavimo šaltinis	Planuojama skirti lėšų (EUR)
					I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.		
INTERNETAS										
1	Interneto svetainė www.zaliasistaskas.lt [Tęstinė priemonė]	Interneto vartotojai	Nuolatos atnaujinama ir pildoma interneto svetainė, kurioje gyventojai supažindinami su pakuočių atliekų tvarkymo sistema, rūšiavimo taisyklėmis, "Žaliojo taško" vykdomomis veiklomis ir iniciatyvomis.	Reguliariai pildyti tinklapį visuomenei naudinga, aktuali informacija	Ne mažiau 3 atnaujinimai	Ne mažiau 3 atnaujinimai	Ne mažiau 3 atnaujinimai	Ne mažiau kaip 3 atnaujinimai	Organizacijos narių įnašai	30 000
2	Komunikacija socialiniuose tinkluose. [Tęstinė priemonė]	Socialinių tinklų vartotojai	Įrašai apie aktualius pakuočių atliekų rūšiavimo, atliekų tvarkymo sektoriaus, aplinkosauginius bei kitus aplinkai draugiško gyvenimo būdo klausimus, mokomoji informacija ir patarimai, socialinių tinklų vartotojų sąmoningumo didinimas ir motyvacijos rūšiuoti kėlimas.	Kurti patrauklų sektoriaus įvaizdį, didinti vartotojų sąmoningumą skelbiant aktualią informaciją apie aplinkosaugines problemas ir atliekų tvarkymo prioritetus, skatinti įsitraukimą.	Ne mažiau kaip 10 įrašų	Ne mažiau kaip 10 įrašų	Ne mažiau kaip 10 įrašų, turinio kampanija	Ne mažiau kaip 10 įrašų	Organizacijos narių įnašai	50 000
EDUKACINĖS PRIEMONĖS										
3	Priemonės rūšiavimui. [Tęstinė priemonė]	Ugdymo ir sveikatinimo įstaigos, įmonės, renginiai	Nemokamos dėžės, skirtos pakuočių atliekoms rūšiuoti jų susidarymo vietoje.	Skatinti rūšiuoti atliekas	Nuolat pagal poreikį	Nuolat pagal poreikį	Nuolat pagal poreikį	Nuolat pagal poreikį	Organizacijos narių įnašai	100 000
4	Leidiniai ir edukacinės priemonės	Savivaldybių administracijos, gamintojai ir importuotojai, moksleiviai, ikimokyklinio amžiaus vaikai, pedagogai	Aktuali atliekų tvarkymo sektoriaus informacija apie rūšiavimo, aplinkosauginius bei kitus aplinkai draugiško gyvenimo būdo klausimus, edukuojanti medžiaga bei priemonės tinkamo rūšiavimo mokymui.	Didinti informuotumą, įsitraukimą, pateikiant aktualią ekspertinę informaciją šalies bei pasaulio kontekste.	1 leidinys ar edukacinė priemonė	1 naujienlaiškis	1 naujienlaiškis	1 naujienlaiškis	Organizacijos narių įnašai	30 000
PROJEKTAI VISUOMENEI ŠVIESTI										
5	Komunikacija apie pakuočių atliekų tvarkymą	Atliekų tvarkymo sektoriaus dalyviai, gamintojai ir importuotojai, Lietuvos gyventojai	Informacijos rinkimas, analizė ir pateikimas žiniasklaidai, skelbimas visuomenei aktuoliuose straipsniuose, pranešimuose, bei kitomis tekstinėmis ir vizualinėmis komunikacijos priemonėmis pakuočių atliekų tvarkymo klausimais.	Komunikacija žiniasklaidoje pakuočių atliekų tvarkymo temomis.	Ne mažiau kaip 3 publikacijos ar reportažai	Ne mažiau kaip 3 publikacijos ar reportažai	Ne mažiau kaip 3 publikacijos ar reportažai	Ne mažiau kaip 3 publikacijos ar reportažai	Organizacijos narių įnašai	150 000
6	Nacionalinis švietimo projektas visuomenei "Žalioji odisėja". [Tęstinė priemonė]	Moksleiviai ir mokytojai	Projektas, skatinantis gilinti žinias apie aplinkosaugą, įtraukiantis dalyvauti Lietuvos mokyklas. Projektas viešinamas internete, kituose kanaluose.	Atkreipti moksleivių dėmesį į aplinkosaugos problemas, skatinti domėtis jų sprendimo būdais, perteikti ekologijos ir aplinkosaugos žinias, ugdyti ekologinį sąmoningumą.	Pasirengimo darbai	Praktinės užduotės tekimas	Pasirengimo darbai	Viešinimo darbai, 1 renginys.	Organizacijos narių įnašai	80 000
7	Edukacinis projektas "Žalioji raštingumas"	Ikimokyklinio, priešmokyklinio, jaunesnio mokyklinio amžiaus vaikai, pedagogai, šeimos	"Žalioji raštingumas" tai reguliarios nuotolinės edukacijos, skatinančios pakartotiną atliekų naudojimą, nebenaudojamų pakuočių atliekų rūšiavimą; skirta visų savivaldybių ugdymo įstaigoms, šeimoms.	Atliekų rūšiavimo mokymas.	Ne mažiau kaip 9 edukacijos	Ne mažiau kaip 9 edukacijos	Ne mažiau kaip 4 edukacijos	Ne mažiau kaip 9 edukacijos	Organizacijos narių įnašai	50 000
8	Įvairios Žaliojo taško ir socialinių partnerių vykdomos akcijos bei papildomos veiklos	Lietuvos gyventojai	Konkursai, akcijos, paskaitos, renginiai, žaidimai, bendradarbiavimo projektai, skatinantys rūšiuoti ir skelbti ekologišką gyvenimo būdą.	Skatinti gyventojų domėjimąsi aplinkosauga ir įsitraukimą.	Ne mažiau kaip 1 veikla	Ne mažiau kaip 1 veikla	Ne mažiau kaip 1 veikla	Ne mažiau kaip 1 veikla	Organizacijos narių įnašai	117 304
9	Socialinės reklamos kampanija	Lietuvos gyventojai	Kūrybinė socialinė reklama, skatinanti rūšiuoti pakuočių atliekas, perteikiama vaizdinėmis ir/ar garso priemonėmis.	Skatinti gyventojus rūšiuoti pakuočių atliekas.	Reklamos gamyba	Reklamos sklaida, ne mažiau kaip 1 aktyvacija	Reklamos sklaida, ne mažiau kaip 1 aktyvacija	Reklamos sklaida, ne mažiau kaip 1 aktyvacija	Organizacijos narių įnašai	200 000
SEMINARAI IR KONFERENCIJOS										

10	Jmonių konsultavimas ir švietimas	Gamintojai ir importuotojai, atliekų tvarkytojai, savivaldybės ir kitos valstybės įmonės, paslaugų sektoriaus įmonės	Renginiai, pranešimai, paskaitos įmonėms, biurų ir gamybos darbuotojams, įmonių konsultavimas tiek atliekų rūšiavimo, tiek pakuočių apskaitos klausimais	Didinti informuotumą apie pakuočių atliekų tvarkymo sektorių.	ne mažiau kaip 3 įmonių mokymai, 1 renginys	ne mažiau kaip 3 įmonių mokymai, 1 renginys	ne mažiau kaip 3 įmonių mokymai	ne mažiau kaip 3 įmonių mokymai, 1 renginys	Organizacijos narių įnašai	120 000
ŠVIETIMAS SAVIVALDYBĖSE										
11	Švietimo veiklos, suderintos su kiekviena savivaldybe pagal bendradarbiavimo sutartyse numatytus reikalavimus	Savivaldybių gyventojai	Edukacinės ir reklaminės priemonės atliekų tvarkymo klausimais, pritaikytos kiekvienos savivaldybės gyventojų švietimui pagal poreikį ir pageidavimus.	Didinti gyventojų informuotumą ir įsitraukimą, motyvuoti rūšiuoti atliekas efektyviausiomis regioninėmis priemonėmis.	Suderintos švietimo priemonės pagal poreikį (ne mažiau 1 priemonė)	Suderintos švietimo priemonės pagal poreikį (ne mažiau 1 priemonė)	Suderintos švietimo priemonės pagal poreikį (ne mažiau 1 priemonė)	Suderintos švietimo priemonės pagal poreikį (ne mažiau 1 priemonė)	Organizacijos narių įnašai	230 000
VISO*:										1 157 304

*2024 m. Visuomenės švietimo bei informavimo programos priemonėms skiriamos lėšos gali kisti, atsižvelgiant į Organizacijos finansines galimybes bei konkretaus projekto ar renginio turinį.

Programą parengė: VšĮ "Žalioji taška"
Marketingo ir komunikacijos vadovė
Asta Burbaitė

Programą patvirtino: VšĮ "Žalioji taška"
Generalinis direktorius
Almontas Kybartas